

سرشناسه:	همایش ملی صدف کوثر (۱۳۹۵) قم)
عنوان و نام پدیدآور:	مجموعه مقالات همایش صدف کوثر حضرت خدیجه (س) / جمعی از نویسندگان.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (س)، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	ج ۳.
شابک:	دوره: ۳-۲۹۹-۴۲۹-۶۰۰-۶۰۰-۹۷۸؛ ج: ۱-۳۰۰-۴۲۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی:	فیپا
موضوع:	خدیجه (س) بنت خویلد، ۶۸-۳ قبل از هجرت.
موضوع:	خدیجه (س) بنت خویلد، ۶۸-۳ قبل از هجرت -- فضایل
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی (س) العالمية.
شناسه افزوده:	مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (س)
Almustafa International University	Almustafa International Translation and
Publication center	
رده بندی کنگره:	BP۲۶/۲/ه۸م۳ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۹۷۲۲
شماره کتابشناسی ملی:	۵۰۱۵۶۰۹

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مجموعه مقالات همایش صدف کوثر حضرت خدیجه (س) (جلد اول)

تألیف: جمعی از نویسندگان
 چاپ اول: ۱۳۹۶ ش / ۱۴۳۹ ق
 ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (س)
 ● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰ نسخه

مراکز بخش

- ◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نش كوچه ۱۸؛
 تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ / تلفكس: (داخلي ۱۰۵) ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵
- ◀ ایران، قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۱۳۳۱۰۶
- ◀ ایران، قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸. تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۴۰۲

 <http://buy-pub.miu.ac.ir/>
 <http://pub.miu.ac.ir>

 https://telegram.me/pub_almostafa
 miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- ◀ مدیر انتشارات: مرتضی محمدعلی نژاد شانی
- ◀ مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ◀ ناظر فنی: محمدباقر سُکری
- ◀ ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ◀ ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی

مجموعه مقالات همایش
صدف کوثر حضرت خدیجه رضی الله عنها
(جلد اول)

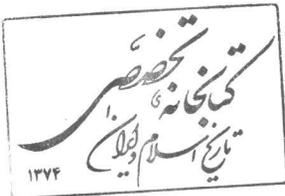
جمعی از نویسندگان

دبیر علمی همایش: ناصر رفیعی محمدی
مسئول همایش: محمدجواد زارعان
مدیر اجرایی همایش: محمدصادق دهقان نژاد

اعضای شورای علمی (به ترتیب الفبا):
رسول عبداللهی، علی نقی خدایاری، قاسم جوادی (صفری)
محمدجواد زارعان، محمدعلی رضایی اصفهانی، محمد عظیمی
مهدی قائمی امیری، ناصر باقری بیدهدنی، ناصر رفیعی محمدی

مراکز همکار:

جامعة الزهراء ع؛ مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران؛ مجتمع عالی بنت الهدی؛ پژوهشگاه قرآن و حدیث

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر
المصطفی ص

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمیه» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

فهرست اجمالی

- سخن دبیر علمی همایش ۱۵
- بیانات حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مقام معظم رهبری ۱۶
- سخنرانی آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی ۲۰
- سخنرانی آیت الله العظمی عبدالله جوادی آملی ۲۷
- سخنرانی آیت الله علی رضا اعرافی ۳۸
- سخنرانی آیت الله محمد محمدی ری شهری ۴۳
- زیست نامه مستند حضرت خدیجه علیها السلام ۴۹
- سیدعلیرضا عالمی
- سیری در احوال ام المؤمنین حضرت خدیجه علیها السلام قبل از ازدواج با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۷۵
- محمد امینی
- بحثی درباره ازدواج حضرت خدیجه علیها السلام ۹۰
- حمیده صرفی
- بستگان حضرت خدیجه علیها السلام ۱۱۸
- فاطمه کرمی
- معرفی کتاب دارالسیدة خدیجه بنت خویلد علیها السلام فی مکه المکرمة ۱۴۴
- رضا مختاری
- حضرت خدیجه کبری علیها السلام تندیس درایت، نجابت، عطوفت، اخلاق و فضایل ۱۵۲
- غلامرضا گلی زواره
- مقایسه و بررسی تاریخی و آماری فرزندان حضرت خدیجه علیها السلام ۱۶۹
- مهتاب شورمیج، فاطمه جوربندی ثانی
- بررسی و تحلیل سن حضرت خدیجه در ازدواج با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم (با تأکید بر منابع متقدم تاریخی) ۲۰۶
- نعمت الله صفری فروشانی، داوود کاظم پور
- سن حضرت خدیجه علیها السلام هنگام ازدواج با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ۲۳۷
- حسین تهرانی

- ۲۶۷..... منزل و مقبره حضرت خدیجه علیها السلام بر اساس سفرنامه های حج
محمد رضا خادمیان
- ۲۷۶..... کتاب شناسی حضرت خدیجه علیها السلام: آسیب ها و راه کارها.
مهديه چیت ساز، احمد عابدی
- ۳۰۵..... کتاب شناسی توصیفی خدیجه کبری علیها السلام
سیدرضا هاشمی شاه قبادی
- کتاب شناسی حضرت خدیجه علیها السلام (به زبان های فارسی، عربی، اردو، ترکی، اسپانیولی،
انگلیسی، ایتالیایی، آلمانی و فرانسوی).....
۳۲۴.....
مریم اسماعیلی (سما)

فهرست مطالب

۱۵	سخن دبیر علمی همایش
۱۶	بیانات حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مقام معظم رهبری
۲۰	سخنرانی آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی
۲۷	سخنرانی آیت الله العظمی عبدالله جوادی آملی
۳۸	سخنرانی آیت الله علی رضا اعرافی
۴۳	سخنرانی آیت الله محمد محمدی ری شهری
۴۹	زیست نامه مستند حضرت خدیجه <small>ع</small>
۴۹	خانواده و ولادت
۵۱	حیات خدیجه <small>ع</small> قبل از ازدواج با حضرت محمد <small>ص</small>
۵۶	حیات خدیجه <small>ع</small> پس از ازدواج
۶۰	ایمان به رسول خدا <small>ص</small>
۶۴	حمایت از پیامبر <small>ص</small> و اسلام
۶۵	فضایل و مناقب
۶۹	درگذشت
۷۰	منابع
۷۵	سیری در احوال ام المؤمنین حضرت خدیجه <small>ع</small> قبل از ازدواج با پیامبر <small>ص</small>
۷۵	مقام و منزلت حضرت خدیجه <small>ع</small>
۷۷	پیش از ازدواج
۷۷	عمر حضرت خدیجه <small>ع</small>
۷۹	ازدواج های سابق
۷۹	الف) ابوهاله
۸۱	ب) عتیق
۸۱	زمان ازدواج
۸۱	فرزندان

- ازدواج فرزندان ۸۲
- دوشیزه بودن خدیجه علیها السلام ۸۵
- منابع ۸۷
- بحثی درباره ازدواج حضرت خدیجه علیها السلام** ۹۰
- ازدواج پیش از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۹۱
- الف) بررسی و نقد دلیل تاریخی ۹۱
- ب) بهره جستن از بعضی دلایل کلامی و منافی دانستن این مسأله با اصل عصمت ۹۵
- راز علاقه حضرت خدیجه علیها السلام به حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم ۹۷
۱. سفر تجارتنی میسر به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۹۷
۲. پیش‌گویی پسرعموی دانشمند حضرت خدیجه علیها السلام ۹۸
۳. پیش‌گویی راهب یهودی ۹۸
۴. خواب دیدن حضرت خدیجه علیها السلام ۱۰۰
- اقوال مختلف درباره خواستگاری ۱۰۰
۱. خواستگاری پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از خدیجه علیها السلام ۱۰۰
۲. خواستگاری خود خدیجه علیها السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۱۰۰
۳. خواستگاری خدیجه علیها السلام به واسطه نفیسه دختر منیه ۱۰۱
۴. خواستگاری خدیجه علیها السلام به واسطه خواهرش هاله ۱۰۱
- مراسم ازدواج ۱۰۲
- تهمت‌های ناروا به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و خدیجه علیها السلام ۱۰۲
۱. تنگ‌دستی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۱۰۲
۲. دوستی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و خدیجه علیها السلام قبل از ازدواج ۱۰۳
۳. شراب خوردن پدر خدیجه علیها السلام ۱۰۳
۴. انگیزه ازدواج پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم با خدیجه علیها السلام ۱۰۳
۵. خطبه ابوطالب هنگام ازدواج ۱۰۴
- شیوه شوهرداری خدیجه علیها السلام ۱۰۶

۱۰۶	۱. محبت به همسر
۱۰۸	۲. برترین همسر
۱۱۰	۳. احترام و تکریم بستگان همسر
۱۱۰	۳-۱- تکریم ابوطالب
۱۱۰	۳-۲- محبت به امام علی <small>علیه السلام</small>
۱۱۱	فرزندان خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۱۳	سن دختران پیامبر <small>صلی الله علیه و آله و سلم</small>
۱۱۵	منابع
۱۱۸	بستگان حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۱۹	مقدمه
۱۲۰	پدر و مادر حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۰	الف) بستگان پدری حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۰	۱. پدربزرگ و مادربزرگ پدری حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۱	بنی اسد خاندان پدری حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۱	۲. برادران حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۱	۳. خواهران حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۲	۴. عموهای حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۳	۵. عمه‌های حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۴	ب) بستگان مادری حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۴	۱. پدربزرگ و مادربزرگ مادری حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۵	سیر تطور منابع درگذر زمان
۱۲۶	تفاوت‌ها و اشکالات مذکور در منابع
۱۲۷	چگونگی تأثیر منابع متقدم در منابع پسین
۱۲۸	شرح حال اجمالی از بستگان حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۲۸	الف) برادران حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>

- ۱۳۱..... (ب) خواهران حضرت خدیجه علیها السلام
- ۱۳۲..... (ج) عموهای حضرت خدیجه علیها السلام
- ۱۳۶..... عمه های حضرت خدیجه علیها السلام
- ۱۳۷..... موضع بستگان خدیجه علیها السلام در برابر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
- ۱۳۸..... نمودار منابع حاوی اطلاعات بستگان حضرت خدیجه علیها السلام
- ۱۴۰..... نمودار بستگان حضرت خدیجه علیها السلام
- ۱۴۱..... نتیجه
- ۱۴۲..... منابع
- ۱۴۴..... معرفی کتاب دارالسیده خدیجه بنت خویلد علیها السلام فی مکة المکرمه
- ۱۵۱..... منبع
- ۱۵۲..... حضرت خدیجه کبری علیها السلام تندیس درایت، نجابت، عطوفت، اخلاق و فضایل
- ۱۵۲..... مقدمه
- ۱۵۳..... از نسل باصلابت
- ۱۵۴..... القاب شایسته
- ۱۵۵..... بر کرانه کمالات
- ۱۵۷..... پارسایی و پایداری
- ۱۵۸..... پیوندی پاک
- ۱۵۸..... در وصف نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
- ۱۵۹..... از منظر منظومه منور
- ۱۶۰..... در نگاه بزرگان دنیای اسلام
- ۱۶۱..... از دید زنان نامور
- ۱۶۲..... از زبان و قلم نویسندگان غیرمسلمان
- ۱۶۳..... کارفرمای کارآفرین
- ۱۶۶..... بیت بابرکت
- ۱۶۷..... جهاد اقتصادی

۱۶۹	مقایسه و بررسی تاریخی و آماری فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۱۷۰	مقدمه
۱۷۱	فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۱۷۱	فراوانی و نام منابع مورد استناد در کتب سیره
۱۷۳	فراوانی و نام منابع مورد استناد در کتب طبقات
۱۷۷	فراوانی و نام منابع مورد استناد در سایر منابع
۱۸۲	تعداد فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> در کتب سیره
۱۸۳	تعداد فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> در کتب طبقات
۱۸۴	تعداد فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> در کتب انساب
۱۸۵	تعداد فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> در سایر منابع
۱۸۷	بررسی قدیم‌ترین کتب سیره مورد استناد در فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۱۸۷	بررسی قدیم‌ترین کتب طبقات مورد استناد در فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۱۸۸	بررسی قدیم‌ترین کتب انساب مورد استناد در فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۱۸۸	بررسی قدیم‌ترین کتب مورد استناد در سایر منابع از فرزندان حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۱۸۹	ارتباط درون‌گروهی نمودارها
۱۹۴	جدول مقایسه فراوانی
۱۹۵	تجزیه و تحلیل
۱۹۹	نتیجه
۲۰۱	منابع
	بررسی و تحلیل سن حضرت خدیجه در ازدواج با پیامبر <small>ص.ا.ع.</small> (با تأکید بر منابع متقدم تاریخی)
۲۰۶	مقدمه
۲۰۷	رویکرد تاریخی و تعریف منابع متقدم
۲۰۷	تعریف منابع متقدم
۲۰۸	سن ازدواج در عرب جاهلی و صدر اسلام

- سن یائسگی در زنان ۲۱۰
- واکاوی امکان ازدواج برای پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم قبل از بعثت ۲۱۵
۱. فاخته دخترابی طالب (ام هانی) ۲۱۵
۲. غزیه ۲۱۶
- فرزندان پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم ۲۲۰
۱. سیره ابن هشام (م ۲۱۳ ق) ۲۲۲
۲. محمدبن سعد (۲۳۰ ق) ۲۲۳
۳. بلاذری (۲۷۹ ق) ۲۲۶
۴. یعقوبی (۲۸۴ ق) ۲۲۹
۵. محمدبن جریرطبری (۳۱۰ ق) ۲۳۱
۶. مسعودی (۳۴۶ ق) ۲۳۲
- نتیجه ۲۳۳
- منابع ۲۳۴
- سن حضرت خدیجه علیها السلام هنگام ازدواج با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم** ۲۳۷
- حضرت خدیجه علیها السلام، به غیر از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم با کسی ازدواج نکرد ۲۴۳
- ناسازگاری بیوه بودن حضرت خدیجه علیها السلام، با مبانی اعتقادی تشیع ۲۵۱
- عدم اعتبار بیوه بودن حضرت خدیجه علیها السلام از نظر تاریخ ۲۵۴
- ناقلان ازدواج‌های دروغین حضرت خدیجه علیها السلام ۲۵۶
۱. هشام‌بن محمدبن سائب کلبی ۲۵۶
۲. زبیر بن بکار ۲۵۶
۳. قتاده بن دعامة ۲۵۷
- باکره بودن مادران ائمه اطهار علیهم السلام ۲۵۹
۱. مادر گرامی امام زین العابدین علیه السلام ۲۶۰
۲. مادر گرامی امام موسی بن جعفر علیه السلام ۲۶۰
۳. مادر گرامی امام رضا علیه السلام ۲۶۱

۲۶۳ بیان عایشه درباره حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۲۶۴ کیفیت انعقاد نطفه حضرت فاطمه <small>ع.ا.س.</small>
۲۶۷ منزل و مقبره حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> بر اساس سفرنامه های حج
۲۶۸ الف) منزل حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small>
۲۷۱ ب) مقبره حضرت خدیجه
۲۷۵ منبع
۲۷۶ کتاب شناسی حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> : آسیب ها و راه کارها
۲۷۷ مقدمه
۲۷۹ بیان مسأله
۲۷۹ اهمیت پژوهش
۲۷۹ الف) هدف اصلی
۲۸۰ ب) هدف فرعی
۲۸۰ روش پژوهش
۲۸۱ پیشینه پژوهش
۲۸۳ یافته ها و نتایج
۲۸۳ کتاب های فارسی
۲۹۱ مقالات فارسی
۳۰۱ مقالات روزنامه ها
۳۰۴ منابع
۳۰۵ کتاب شناسی توصیفی خدیجه کبری <small>ع.ا.س.</small>
 کتاب شناسی حضرت خدیجه <small>ع.ا.س.</small> (به زبان های فارسی، عربی، اردو، ترکی، اسپانیولی،
۳۲۴ انگلیسی، ایتالیایی، آلمانی و فرانسوی)
۳۲۴ مقدمه
۳۲۵ الف) فارسی
۳۲۷ مقالات فارسی

۳۲۸.....	ب) عربی
۳۳۲.....	مقالات عربی
۳۳۶.....	ج) ترکی
۳۳۸.....	د) اردو
۳۳۹.....	ه) انگلیسی Khadija Bint Khuwaylid
۳۴۱.....	Online Books
۳۴۱.....	Articles
۳۴۱.....	و) اسپانیولی
۳۴۳.....	ز) فرانسوی
۳۴۴.....	ح) ایتالیایی
۳۴۷.....	ط) آلمانی

سخن دبیر علمی همایش

بررسی ابعاد شخصیت أم المؤمنین حضرت خدیجه کبری علیها السلام از موضوعات مهم و شایسته تحقیق و بررسی است. مطالعه تاریخی زندگی آن بزرگوار نشان می‌دهد ایشان در دوران جاهلیت و پس از آن دارای فضایل، اوصاف اخلاقی و کمالات معنوی فراوان بود شخصیتی که در جامعه خود به عنوان الگوی زن برتر تأثیر به سزایی در گسترش صفات نیک انسانی داشت.

حضرت خدیجه علیها السلام نخستین لیبیک‌گوی رسالت، همسر و هم سَر رسول خدا، انیس تهی‌دستی، کاشانه أم‌آبیها و مادر امت بود. نقش مهم او در پیش‌برد اسلام در دوران نونهالی و ظهور دین و حمایت بی‌دریغش از اندیشه‌های توحیدی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بر کسی پوشیده نیست. مقام معظم رهبری مدظله می‌فرمایند:

جناب خدیجه علیها السلام حقیقتاً مظلوم است. به خاطر این‌که شرف همسری پیغمبر در مورد ایشان یک ارزش مضاعف است. دیگران مشرف به شرف همسری پیغمبر شدند، لکن این رنج‌هایی را که پیغمبر در عمده رسالت به آن‌ها مبتلا بودند، ندیدند. جناب خدیجه علیها السلام دوران رنج پیغمبر را، دوران سختی پیغمبر را تحمل کردند و دیدند.

علی‌رغم تلاش‌های درخور ستایشی که در معرفی این شخصیت آسمانی ارائه شده، پژوهش‌های جدید، جامع و پویا هم چنان ضروری است تا ابعاد بیش‌تری از زندگی این شخصیت بزرگوار روشن شود و اندکی از غبار مظلومیت و غربت چهره نورانش زدوده گردد. آن‌چه به مناسبت برگزاری همایش ملی صدف کوثر ارائه می‌شود گامی است کوچک در شناساندن حضرت خدیجه علیها السلام که شامل عناوین ذیل است:

۱. مجموعه مقالات همایش صدف کوثر، ۳ جلد
۲. شناخت نامه حضرت خدیجه علیها السلام (فارسی)، ۲ جلد
۳. شناخت نامه حضرت خدیجه علیها السلام (عربی-انگلیسی)، ۱ جلد
۴. أم المؤمنین خدیجه فی مصادر اهل السنة، ۱ جلد.

امید است مجموعه آثار همایش مقبول درگاه الهی واقع شود و همگان مشمول عنایت و شفاعت رسول خدا (ص) و همسر گرامیش ام‌الائمه حضرت خدیجه کبری علیها السلام واقع شویم. از همه اساتید، فضلا، و پژوهش‌گرانی که در نگارش مقاله همکاری داشته‌اند قدردانی می‌کنم، به ویژه از اعضای کمیته علمی اساتید محترم آقایان ناصر باقری بیدهندی، مهدی قائمی امیری، محمدعلی رضایی اصفهانی، قاسم جوادی، رسول عبداللهی، محمد عظیمی و علی نقی خدایاری که در ارزیابی و تدوین آثار همایش همکاری جدی داشته‌اند. هم‌چنین از همکاری و زحمات کمیته اجرایی، آقایان: مهدی برزگر، علی جعفری منش، محمدمراد خان بابا، علی اصغر شریفی‌نیا، محمد عظیمی، محمدباقر متولی، ابوالحسن مهرورز و غلامرضا نصرتی قدردانی و تشکر می‌نمایم.

ربنا تقبل منا إنک انت السميع العليم

دبیر علمی همایش ملی صدف کوثر

ناصر رفیعی محمدی

۱۷ ربیع‌الاول ۱۴۳۹